

Lokalbehovsanalys för arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhetsområden till anläggnings- och lokalförserjningsplan 2023-2035

2022-06-21

Ida Marén
Enheten för juridik och utredning

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Allmänna utgångspunkter	4
2	Befolkningsprognos	5
2.1	Omvärldsförändringar och påverkansfaktorer	6
3	Pågående uppdrag	7
4	Kortsiktiga behov	8
4.1	Behov som lyfts i den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2022-2034	8
4.2	Identifierade behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2023-2035	9
5	Långsiktiga behov	11
5.1	Behov som lyfts i den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2022-2034	11
5.2	Identifierade behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2023-2035	11

1 Inledning

Enligt kommunens riktlinjer för lokalförsörjning¹ ska en sammanhållen lokalförsörjningsplan årligen behandlas i kommunstyrelsen. Nämnderna ansvarar för att ta fram den årliga lokalbehovsanalysen för sina respektive verksamheter, som utgör ett underlag till den sammanhållna anläggnings- och lokalförsörjningsplanen. I maj 2022 beslutade kommunstyrelsen om en anläggnings- och lokalförsörjningsplan för 2022-2034.²

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har nu tagit fram ett underlag avseende framtida lokalbehov inom arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhetsområden för perioden 2023-2035. Det finns många faktorer som påverkar behovsbilden. Detta underlag bygger dels på kommunens befolkningsprognos och omvärldsförändringar, men även på tidigare utveckling av behov och andra kända faktorer.

Underlaget har tre tidshorisonter för prognostiserade behov; pågående uppdrag, kort sikt och lång sikt.

1.1 Allmänna utgångspunkter

Behovet av lokaler inom arbetsmarknads- och socialförvaltningens verksamheter styrs i stor utsträckning av socialtjänstlagen (SoL) där ansvaret för att tillhandahålla olika typer av lokaler förtydligas i 3 kap 1-2 §§ och 5 kap 7 §.

Socialtjänstlagen omfattar alla som vistas i en kommun och reglerar kommunens skyldigheter att erbjuda stöd och hjälp. Socialtjänstlagens 4 kap 1 § reglerar rätten till insatser vilket kan omfatta insatser till personer som söker hjälp med boende.

Utöver ansvaret för insatser som omfattar olika boendeformer ansvarar nämnden för en mängd verksamheter som behöver ändamålsenliga lokaler för att kunna tillgodose medborgarnas behov på bästa sätt och för att tillförsäkra medarbetare en god arbetsmiljö.

Generellt gäller att om kommunen inte har tillgång till boendeplatser eller motsvarande i egen regi är nämnden skyldig att upphandla och köpa platser externt. Det medför i de allra flesta fall högre genomsnittliga dygnskostnader att köpa platser externt och försvårar ett långsiktigt stöd. Det finns flera fördelar med att kunna tillgodose behov på hemmaplan. Förvaltningens strategi är att insatser på hemmaplan är prioriterade före externa placeringar, både för bättre kvalitet och minskade kostnader men också för att säkerställa att barnperspektivet beaktas.

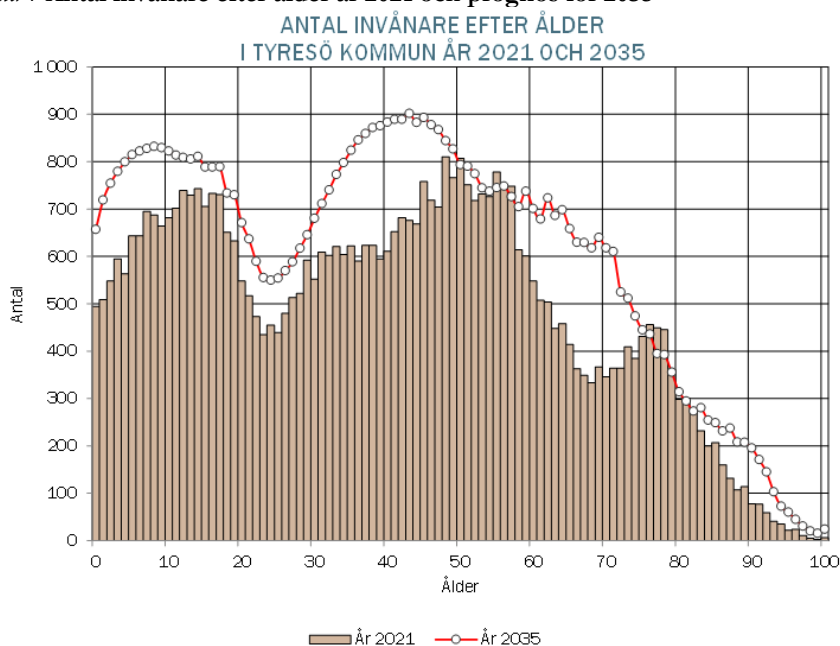
¹ Antagna i KF 2017-02-23, § 18

² 2022-05-10, § 81

2 Befolkningsprognos

Nationellt sett har pandemin skapat en osäkerhet kring framtida befolkningsutveckling, kanske främst på kort sikt. Under 2020-2021 påverkades framförallt dödligheten, men även flyttströmmarna har förändrats till viss del, bland annat avseende rörlighet på bostadsmarknaden och ändrade förutsättningar för distansarbete. Huruvida dessa förändringar kommer att bestå är ovisst i nuläget.³ Befolkningsprognosen i Tyresö kommun påverkas av nybyggnation, åldersstruktur i befintlig befolkning och flyttmönster. Bilden nedan visar åldersstrukturen i kommunen för 2021 och prognos för 2035.

Bild 1 Antal invånare efter ålder år 2021 och prognos för 2035

Årets prognos visar på en mindre befolkning än vad föregående prognos gjorde för vissa år. Det beror på ändrade antaganden kring inflyttning i nyproducerade bostäder.⁴ Viktigt att beakta är att prognosen baseras på den information som finns idag och är under förutsättning att de byggprojekt som finns planerade genomförs enligt tidsplan. Omvärldsfaktorer såsom politiska beslut, tillgång på byggmaterial, konjunkturläge och trender, kan påverka det faktiska utfallet.

Enligt prognosen väntas befolkningen totalt i Tyresö öka med 22 procent mellan 2023 och 2035, nästan 11 000 personer. Befolkningen i åldern 19-64 år antas öka med 19 procent.

³ Statisticon, Befolkningsprognos 2022-2035, Tyresö kommun, baserad på kommunens byggplaner för prognosperioden

⁴ Aktuell befolkningsprognos för Tyresö kommun bygger på en annan metod än tidigare, där information hämtas från byggaktörerna om när de förväntar att byggprojekten blir klara, något som antas innebära större träffsäkerhet i prognoserna.

2.1 Omvärldsförändringar och påverkansfaktorer

Den demografiska utvecklingen i kommunen utgör en del av underlaget i behovsprognosen men har en relativt liten inverkan på utvecklingen för individ- och familjeomsorgen samt verksamheterna inom arbetsmarknad och integration. Orsaker till behovet av stöd inom individ- och familjeomsorgen är mer individuella och strukturella. Behovet påverkas av faktorer som ligger utom ramen för vad verksamheterna kan påverka såsom arbetsmarknadsläget, utvecklingen av socialförsäkringssystemet, migrationen, konjunkturläget, tillgången till bostäder m.m. Vidare är det mycket svårt att förutse om just de som väljer att flytta till eller från kommunen under planperioden har behov av, eller kommer att få behov av stöd från socialtjänsten.

Socialstyrelsen lyfter i sin årliga lägesrapport ett antal iakttagelser på nationell nivå gällande utvecklingen av behovet av insatser inom individ- och familjeomsorg. Även om dessa inte nödvändigtvis har en direkt koppling till behovet av lokaler i nuläget kan de ha betydelse för framtida behov som behöver tillgodoses och därför vara värda att beakta. Bland annat har insatsen boendestöd sedan 2007 ökat med 60 procent. Ökningen kan vara en konsekvens av ökad psykisk ohälsa. Det kan också bero på att kommunerna i allt högre utsträckning tillgodoser behoven hos gruppen.⁵

Bostadsbehovet inom integration är generellt svårt att bedöma då behovet är starkt kopplat till det aktuella världsläget och flyktingsituationen, vilket gör det svårt för kommunen att förutse och planera för flyktingmottagande och invandring. Migrationsverket bedömer i sin prognos från april 2022 att 80 000 personer från Ukraina kan komma att söka skydd i Sverige under året. Ett lägre scenario är 50 000 skyddssökande fram till årsskiftet och det högre scenariot att 200 000 personer söker skydd. Antalet asylsökande totalt kan öka jämfört med antaganden tidigare i år. Det beror dels på att flera länder i Europa har slopat sina inreseförbud till följd av pandemiutvecklingen. Utvecklingen i Ryssland efter krigsutbrottet bedöms också kunna bidra till ökade drivkrafter att lämna landet. Även från andra länder, vars ekonomier är tätt kopplade till den ryska, bedöms antalet asylsökande kunna öka.

En lagändring träder i kraft den 1 juli 2022 som innebär att personer som beviljats uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv ska omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Det innebär också en jämnare fördelning över landet av boendeplatser för skyddsbehövande som kommer till Sverige. Lagändringen har betydelse för kommunens beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända.

Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Lagen tar sikte på mer förebyggande, främjande och tillgängliga insatser. I nuläget är det osäkert hur det kan komma att påverka förvaltningens behov av lokaler men

⁵ Lägesrapport om insatser till personer med funktionsnedsättning, 2022, Socialstyrelsen

det kommer sannolikt innebära ett ökat behov då kommunen ska tillhandahålla fler tidiga insatser.

Ett av huvudförslagen i Samsjuklighetsutredningen⁶ innebär att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård. Detta ska framgå av hälso- och sjukvårdslagen (HSL) där det också ska framgå att behandling för skadligt bruk och beroende ska ske samordnat med behandling för psykiatriska tillstånd. Samtidigt förtydligas socialtjänstens ansvar att fokusera på uppsökande verksamhet, förebyggande arbete, sociala stödinsatser, stöd till anhöriga och insatser för barn och unga. I nuläget är det osäkert hur detta kan påverka lokalbehovet på sikt, men förvaltningen bevakar detta.

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag till Länsstyrelserna att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende, behöver förvaltningen kunna erbjuda alternativa boenden. Regeringen har aviserat en ”paketreform” för skyddat boende med planerat ikraftträdande den 1 januari 2023. Det innebär att skyddat boende införs som egen insats i socialtjänstlagen som kommunerna ansvarar för att tillhandahålla.⁷ Det måste kommunen ha beredskap för.

3 Pågående uppdrag

Här beskrivs redan kända och pågående uppdrag som identifierats i nämndens underlag från tidigare år och som i den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen lyfts fram som uppdrag att arbeta vidare med. Arbetet med de pågående uppdragen samordnas genom den strategiska lokalgruppen och kommunens lokalstrateg.

Lokal	Beskrivning	När
Öppenvårds-behandling missbruk, Måsen	Verksamheten Måsen, har flyttat till tillfälliga lokaler, Villa Granbacken, som är planerade att rivas inom 1-2 år. När dagverksamheten för äldre lämnar Regnbågsgatan kan Måsens verksamhet ta över dessa lokaler. De bedöms vara helt ändamålsenliga, men någon mindre verksamhetsanpassning kan bli aktuell. Inför flytten ska en behovsbeskrivning tas fram för vilka anpassningar som är aktuella.	

⁶ Från delar till helhet, En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet SOU 2021:93

⁷ Med utgångspunkt i SOU 2017:112 Ett fönster av möjligheter – DS 2020:16 Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende

	<i>Arbetsmarknads- och socialförvaltningens kommentar:</i> Planerad inflytt på Regnbågsgatan våren 2023.	
--	--	--

4 Kortsiktiga behov

Förvaltningen beskriver nedan de behov av lokaler som identifierats på kort sikt, dessa är angelägna och prioriterade.

4.1 Behov som lyfts i den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2022-2034

Behov som listas nedan har kommundirektören i samverkan med arbetsmarknads- och socialförvaltningen redan fått i uppdrag att genomföra.⁸

Lokal	Beskrivning	När
Lärstudio med behandling	Uppdraget delas med barn- och utbildningsförvaltningen. En behovsanalys för lärstudio med behandling utökad till årskurs 1-9 är genomförd och godkänd i barn- och utbildningsnämnden. Tidigare lokaler i Sofieberg bedöms inte fungera bra för denna verksamhetsform. Lärstudion är flyttad till tillfälliga paviljonger vid Fornuddens gamla skola. Nya lokaler behövs senast i oktober/november 2022. Då behöver evakueringen av Kumla skola nyttja hela Fornuddens gamla skola. Verksamheten ska dessutom utökas från nuvarande 1-6, till att också omfatta 7-9. En behovsbeskrivning som visar omfattning och egenskaper för de önskade lokalerna har tagits fram. Nu bör ett uppdrag starta för att hitta lämpliga lokaler för verksamheten som kan nyttjas redan från terminsstart VT 2023 (senast).	
Funktionsprogram för boendeformer för personer med sammansatta behov	Myndigheterna inom både äldre- och omsorgsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser behov av varaktiga boendeformer för personer både över och under 65 år som har sammansatta behov och inte bedöms klara eget boende under överskådlig tid. Behovet behöver konkretiseras och värderas inför beslut om förstudier. Arbetet kan utformas som ett funktionsprogram och bör även omfatta vilka effekter olika drifts- och ägandeformer får för kommunen.	

⁸ KS 2022-05-10, § 81

Större lägenheter, placering enligt bostättningslagen	<p>En del av de kvotflyktingar som anvisas till kommunen består av stora familjer. Idag är tillgången på stora lägenheter för liten. Behovet är relativt tydligt men omfattningen behöver belysas, inför en fördjupad dialog kring behovet med hyresvärdar inom kommunen.</p> <p><i>Arbetsmarknads- och socialförvaltningens kommentar:</i> Avser genomgångsbostäder.</p>	
Träningslägenheter	<p>Mindre träningslägenheter med lägre hyra behövs för att förebygga långvariga externa placeringar. Behovet och omfattningen måste förtydligas och värderas, inför en fördjupad dialog kring behovet med hyresvärdar inom kommunen.</p>	
Individ- och familjeomsorg	<p>Konkretisera och värdera behovet av lokaler för individ- och familjeomsorg.</p> <p><i>Arbetsmarknads- och socialförvaltningens kommentar:</i> Akut behov av arbetsplatser särskilt anpassade för socialsekreterare, se behov beskrivet nedan.</p>	

4.2 Identifierade behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2023-2035

Förvaltningen har inför den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2023-2035 identifierat ytterligare behov på kort sikt.

Lokal	Beskrivning	När
Satellit-/insatslägenheter	<p>Lägenheter om 1-2 rum och kök som kan användas som mellanboende, mellan stödboende och träningslägenhet, samt för kvarboende.</p> <p>Målgrupp är personer med missbruk och/eller psykisk funktionsnedsättning, med tillgång till personalgrupp som sköter tillsyn och stöd.</p> <p>Omfattning: 8-10 lägenheter</p>	2023
Insats-/utredningslägenheter	<p>Lägenheter om 2-3 rum och kök, för kvinnor med barn i behov av skyddat boende, samt familjer med utredningsbehov.</p> <p>Omfattning: 5-10 lägenheter</p>	2023
Lägenheter i trappuppgång	<p>Lägenheter om 1-2 rum och kök för personer som inte klarar av att bo i träningslägenhet men som kan bo i egen lägenhet med tillgång till personal på vissa tider, kanske av</p>	2024

	<p>boendestödjare del av dag/kväll. Behov av en personallägenhet i samma trappuppgång.</p> <p>Centralt belägna för närhet till vårdgivare och myndigheter.</p> <p>Målgrupp är personer med samsjuklighet (svår psykisk ohälsa/LSS diagnoser och beroende)</p> <p>Omfattning: 5-6 lägenheter</p>	
Stödboende, kollektiv	<p>Behov finns av utökat antal platser på Hästskon, alternativt ytterligare ett boende för personer med socialpsykiatrisk inriktning. Boendeformen innebär personalnärvaro dygnet runt, det behöver också finnas utrymme för gemensamma aktiviteter.</p> <p>Närhet till allmänna kommunikationer.</p> <p>Omfattning: 12 platser</p> <p>Varav behov finns av 1-2 fristående små hus (av typ Attefall) med ljudisolering för personer som är högljudda.</p>	2025
Stödboende, kollektiv	<p>Behov finns av ett mindre stödboende enbart för kvinnor med missbruksproblematik.</p> <p>Omfattning: 4-5 platser</p>	2024
Lokaler för öppenvård	<p>Behov av utökade lokaler för Resursenheten/öppna förskolan i samband med att ny socialtjänstlag träder i kraft. Det innebär ett utökat ansvar för kommunen vad gäller tidiga insatser.</p>	2023
Försökslägenheter/förtur	<p>För att uppfylla nationell överenskommelse ”Kompotten” med andra kommuner om boende för kvinnor med behov av skydd.</p> <p>Omfattning: 2-3 lägenheter per år</p>	Årligt behov
Kontorslokaler för myndighetsutövning	<p>Det finns stort behov av utökade kontorslokaler för myndighetsutövning. Lokalerna behöver vara anpassade med hänsyn till arbetsmiljö och sekretess, med placering i kommunhus. Antalet rum är redan idag för få i förhållande till antal medarbetare.</p>	2023
Träfflokal	<p>Träfflokal för personer som står utanför arbete och studier, i centrumnära läge. Skulle kunna användas av kommunen på dagtid och av föreningar på kvällar.</p>	2023
Ungdomsmottagning	<p>Det finns behov av mer ändamålsenliga lokaler för ungdomsmottagningen. Framförallt är centrumnära läge och</p>	2023

	placering i fastigheten viktigt att beakta. Lokalerna är i dagsläget belägna på bottenvåningen vilket inte är optimalt.	
--	---	--

5 Långsiktiga behov

Förvaltningen beskriver nedan de behov av lokaler som identifierats på lång sikt. En del behov är konkreta men osäkra i när de blir aktuella. Andra är mer kvalitativa och ännu i idéstadiet.

5.1 Behov som lyfts i den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2022-2034

Lokal	Beskrivning	När
Ungdomsmottagning	Det finns ett önskemål om mer ändamålsenliga lokaler för ungdomsmottagningen. Framförallt läget och placeringen är viktigt. Behovet behöver konkretiseras för att finnas med i samband med andra utredningar där lokaler anpassas eller tomställs som kan passa för behovet. <i>Arbetsmarknads- och socialförvaltningens kommentar:</i> Behovet finns på kort sikt.	
Träffpunkt sammansatta behov	Träfflokaler och andra former av öppna insatser för personer med varaktiga sammansatta behov behöver anordnas i olika kommundelar. Behovet måste förtydligas och värderas. Utvärdering av ny lokal i Hästskon ska ske innan nästa behov kan bli tydligt.	

5.2 Identifierade behov inför kommunövergripande lokalförsörjningsplan 2023-2035

Förvaltningen har inför den kommunövergripande anläggnings- och lokalförsörjningsplanen för 2023-2035 identifierat ytterligare behov på lång sikt.

Lokal	Beskrivning	När
Träningslägenheter, kollektiv	Lägenheter för personer med missbruksproblematik med behov av tillsyn av personal. Bör inte vara beläget för centrumnära men med goda kommunikationer.	2027

	<p>Dessa lägenheter ersätter Björkvägen då bygglovet upphör om cirka 6-8 år.</p> <p>Omfattning: 10 lägenheter samt gemensamhetslokal</p>	
Vård- och omsorgsboende	<p>Målgrupp äldre personer, samt yngre med demens, med missbruksproblematik och psykiatrisk inriktning.</p> <p>Boendeformen innebär personalnärvaro dygnet runt, det behöver också finnas utrymme för gemensamma aktiviteter, samt tillgång till sjuksköterska.</p> <p>Bör vara avskilt beläget från centrum och allmänna kommunikationer, gärna med tillgång till trädgård med möjlighet att odla.</p> <p>Omfattning: 10-15 platser</p>	2026